

Цуховська Людмила Прокопівна,
доктор педагогічних наук, професор, провідний науковий співробітник
лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання
Інституту професійно-технічної освіти НАПН України

ТЕНДЕНЦІ РОЗВИТКУ ПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВИТИ І НАВЧАННЯ В КРАЇНАХ ЄС

У світовому і європейському освітніх просторах накопичено значний досвід проєктної діяльності закладів професійної освіти і навчання, який може бути джерелом іновативності в умовах модернізації сфери професійної (професійно-технічної) освіти в Україні. В Європейському Союзі значний внесок у створення і поширення кращих практик проєктної діяльності зроблено такими програмами: навчання впродовж життя (Еразмус, Леонардо да Вінчі, Коменіус, Грюндвіг); «Молодь у дії»; міжнародної співпраці (Еразмус Мундус, Темпус, Альфа, Едалінк) та іншими. У 2013 р. було започатковано програму Еразмус+, яка об'єднала програми-попередники і стала потужним інструментом інтернаціоналізації освіти і науки в країнах ЄС, а також потужним рушієм формування європейського виміру освіти та загальноєвропейського освітнього простору. Конструктивний європейський досвід, напрацьований за цими програмами, є цінним для нашої країни, яка стала у 2014 році пріоритетним партнером Європейського Союзу (ЄС) згідно з Угодою про асоціацію та глибоку й всеосяжну зону вільної торгівлі.

У цілому за ці роки програма постійно підтримувала дії, співпрацю та інструменти відповідно до цілей стратегії «Європа 2020» та її основних ініціатив, таких як «Молодь в русі» і «Порядок денний для нових навичок і робочих місць». Стартовою подією, що вивела сферу професійної освіти і навчання в пріоритетні напрями проєктної діяльності (зокрема, в рамках програми нового покоління Еразмус+), були висновки Ради Міністрів Єврокомісії під умовною назвою «Переосмислення в освіті» (2014). У цьому документі визначались пріоритетні напрями реформування освітньої галузі з особливим наголосом на покращенні загальних навичок і підвищенні професійної підготовки та компетенцій викладачів і учнів/студентів [1, с. 3–7]. На виконання цих завдань і посилення зв'язку зі стратегічними цілями в рамках програми було взято курс на: збільшення можливостей для студентів закладів професійно-технічної і вищої освіти щодо удосконалення їх здатності до працевлаштування через стажування; покращення якості в усіх секторах шляхом запровадження мобільності персоналу та стратегічних партнерств; значну увагу до міжгалузевих стратегічних партнерств і проєктів з ІКТ; нові іновативні заходи з покращення здатності до працевлаштування та підприємництва (Альянси знань та Альянси галузевих кваліфікацій); нові підходи до впровадження реформ (Перспективні ініціативи).

Починаючи з 2021 р., для вітчизняних закладів професійної (професійно-технічної) освіти відкриваються значні перспективи використання

можливостей оновленої програми Еразмус+ у зв'язку з проголошеними в Україні пріоритетами міжнародної проектної діяльності. Дослідження, проведені в лабораторії зарубіжних систем професійної освіти і навчання Інституту професійно-технічної освіти НАПН України, дозволили виокремити низку спільних тенденцій у розвитку проектної діяльності в закладах професійної освіти і навчання в країнах ЄС, а саме:

- у ході сучасних реформ у сфері професійної освіти і навчання Європейських країн проектний метод давно переріс рамки окремого методу освіти, перетворившись на *базовий принцип навчального процесу*. У кращих практиках проектної діяльності закладів професійної освіти і навчання він розглядається як *структурна основа організації професійного навчання* (наприклад, виробничий проектний метод у Франції);

- у проектно-грантовій діяльності стежиться *перехід від навчальних і дослідницьких проектів до науково-освітніх проектів*, які включають розроблення навчальних програм і технологій відповідно до запиту ринку праці; вимагають наукового керівництва роботою проектної групи; передбачають розвиток пізнавальних навичок і умінь самостійно конструювати власні знання, а також орієнтуються на особистісний розвиток студентів (наприклад, досвід проектної діяльності у сфері професійної освіти і навчання в Німеччині);

- здійснюється *трансформація проектно-тематичної спрямованості* у напрямі міждисциплінарності й відповідності Європейським стандартам якості професійної освіти і навчання та Європейським кваліфікаційним стандартам (база даних програми Еразмус +);

- із метою розвитку єдиного Європейського освітнього простору програми ЄС передбачають поєднання двосторонніх, багатосторонніх і мережевих проектів. У рамках мережевих проектів формуються кроскультурні мережі закладів-партнерів у різних країнах (наприклад, досвід Теласького коледжу – TELLUS, який включає професійні заклади у Великобританії (Портсмут), Польщі (Краків), Італії (Турін), Іспанії (Саламанка);

- динаміка проектної діяльності закладів професійної освіти і навчання зумовлює перехід від проектів на основі грантів до довгострокових програм співробітництва на основі спеціальних угод із соціальними партнерами у контексті європейського стратегічного партнерства в цілому.

Таким чином, міжнародна проектна діяльність закладів професійно-технічної освіти і навчання сприяє діалогу навчальних культур, спричиняючи структурні та інституційні зміни, які максимально наближають системи у контексті формування єдиного європейського освітньо-наукового простору.

Література

1. European Commission. Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. *Rethinking Education: Investing in skills for better socio-economic outcomes*. Strasbourg, 20.11.2012 COM (2012) 669 final/. Retrieved from https://www.cedefop.europa.eu/files/com669_en.pdf